Yleishyödyllisten yhteisöjen rahoituksen
ja toiminnan kehittämisen
parlamentaarisen neuvottelukunnan
sihteeristö
17.2.2026

Viite: Eduskunnan tarkastusvaltiokunta; keskiviikko 18.2.2026 klo 11.30

Asia: K 18/2025 vp Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomus eduskunnalle 2025

Teema: Yleishyödyllisten yhteisöjen rahoituksen ja toiminnan kehittämisen parlamentaarisen neuvottelukunnan tehtävät ja tähänastiset tulokset

Parlamentaarisen neuvottelukunnan sihteeristö kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi liittyen valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomukseen eduskunnalle 2025. Sihteeristöä on pyydetty lausunnossaan keskittymään parlamentaarisen neuvottelukunnan tehtäviin ja tähänastisiin tuloksiin.

Neuvottelukunnan tehtävät

Yleishyödyllisten yhteisöjen rahoituksen ja toiminnan kehittämisen parlamentaarinen neuvottelukunta asetettiin 19.10.2023 alkaen eduskunnan toimikaudeksi.

Yleishyödyllisten yhteisöjen rahoituksen ja toiminnan kehittämisen parlamentaarisen neuvottelukunnan tarkoituksena on tukea yleishyödyllisille yhteisöille myönnettävien valtionavustusten kehittämistä, käyttöä ja kohdentamista valtionhallinnossa eduskunnan lainsäädäntö- ja finanssivallan näkökulmasta. Neuvottelukunnan tavoitteena on tukea yleishyödyllisiä yhteisöjä koskevan valtionavustustoiminnan vaikuttavuutta, läpinäkyvyyttä, tehokkuutta ja yhdenmukaisuutta.

Tavoitteen toteutumiseksi neuvottelukunta seuraa:

1) yleishyödyllisille yhteisöille myönnettäviin valtionavustuksiin osoitettavien määrärahojen kokonaisuutta ja sen kehitystä sekä

2) yleishyödyllisiin yhteisöihin liittyvän valtionavustustoiminnan kehittämistä, valtionavustusten kohteena olevan toiminnan ja hankkeiden kehitystä sekä valtionavustuksilla aikaansaatavan toiminnan vaikuttavuuden lisäämistä.

Neuvottelukunta voi myös kuulla ja antaa lausuntoja yleishyödyllisten yhteisöjen toimintaedellytysten ja julkisen sektorin niille osoittamien resurssien kehittämisestä. Neuvottelukunnalla on neuvoa-antava rooli yleishyödyllisiä yhteisöjä koskevan valtionavustustoiminnan kehittämisessä. Sillä ei kuitenkaan ole välitöntä ohjaavaa roolia.

Neuvottelukunnassa käsittelyssä olleet aiheet

Neuvottelukunta on toteuttanut tehtäväänsä seuraamalla ajankohtaista tilannetta valtionavustuksista ja niiden kehittämisestä. Käsittelyssä on ollut esimerkiksi valtionavustuskäytänteiden uudistamisen ja yhtenäistämisen prosessin eteneminen, avustustoiminnan edellytyksiin ja linjauksiin liittyvä ajankohtaistieto, myönnettyjen valtionavustusten määrä ja kohdentuminen sekä valtionavustuksiin kohdistuvien leikkausten vaikutukset eri ministeriöiden hallinnonaloilla.

Neuvottelukunta on toimeenpanosuunnitelmansa mukaisesti seurannut yleishyödyllisille yhteisöille myönnettäviin valtionavustuksiin osoitettavien määrärahojen kokonaisuutta ja sen kehitystä. Vuonna 2023, heti toimikauden alussa, tunnistettiin tiedontarve valtionavustuksilla aikaansaatavan toiminnan kokonaiskuvasta ja avustustoiminnan muutosten vaikutuksista toimintaan eri toimialoilla. Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) ja Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA). STEAn osalta laadittiin neuvottelukunnalle ministeriöiden sisäiset selvitykset valtionavustuksilla toteutettavasta toiminnasta kyseisillä hallinnonaloilla. Tietoa kerättiin myös valtion keskuskirjanpidon ja talousarvion momenttien perusteella sekä Valtiokonttorin analysointi- ja raportointipalveluiden avulla. Talousarviopäätöksiä ja niiden vaikutusten arviointia koskien ministeriöissä toteutettiin STEAn ja OKM:n (taide ja kulttuuri) selvitykset säästötoimien vaikutuksista avustuksilla toteutettaviin tavoitteisiin ja toimintaan.

Toimikautensa aikana neuvottelukunta on kuullut eri toimialojen tutkijoita ja/tai asiantuntijoita, jotka ovat tehneet selvityksiä valtionavustuksista yleishyödyllisille yhteisöille. Neuvottelukunta on saanut tilannekatsauksia esimerkiksi valtionavustuslain muutoshankkeen etenemisestä, järjestöjä- ja vapaaehtoistoimintaa koskevan sääntelyn kehittämisestä, valtionavustusten tietopalvelun (Tutkiavustuksia.fi) toiminnasta, sosiaali- ja terveysjärjestöjen ja opetus- ja kulttuuriministeriön avustustoiminnan edellytyksistä ja linjauksista, Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen toimintamallin uudistamisesta, yleiskuvasta voittoa tavoittelemattomien yhdistysten tukemisesta vuodelta 2024 sekä valtionavustusten vuosittaisista määrärahoista. Myös Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) asiantuntemusta on hyödynnetty tilannekatsauksissa.

Yhteenveto tähänastisista tuloksista

Neuvottelukunta on toiminut informaatiolähteenä kansanedustajille ja mahdollistanut vuoropuhelun kansanedustajien, valtionhallinnon ja järjestötoimijoiden kesken. Yksi keskeisistä tuloksista on tiedon jakaminen ja yhteisen ymmärryksen vahvistuminen valtionavustustoiminnasta ja laajemmin kansalaisyhteiskunnan ja kansalaisjärjestöjen toimintaedellytyksistä.

Nykyisen valtionavustusten rahoitusmallin laatimisessa asetettiin tavoitteeksi turvata (aiemmin rahapelituotoilla avustetuille) valtionavustusten saajille ennustettava, vakaa ja autonomian turvaava riittävä rahoitus. Neuvottelukunnassa on keskitytty tarkastelemaan erityisesti opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) ja Sosiaali- ja terveysjärjestöjen STEAn valtionavustustoimintaa, koska kyseiset organisaatiot myöntävät huomattavan määrän valtionavustuksia yleishyödyllisille yhteisöille.

Valtionavustustoiminnan yhtenäistämisen kehittäminen jatkuu Valtiokonttorin valtionavustuspalvelujen (hallinnoi-, hae- ja tutkiavustuksia.fi) kautta sekä Valtiokonttorin valtionavustustoiminnan yhteistyöryhmässä, joka koostuu useiden eri valtionapuviranomaisten, esim. ministeriöiden ja virastojen, edustajista. Yhteistyöryhmän tehtävänä on lisätä yhteistyötä ja yhtenäisyyttä, tuottavuutta sekä tiedolla johtamista valtionavustustoiminnassa. Yhteisenä tavoitteena on valtionavustustoiminnan vaikuttavuuden parantaminen.

Neuvottelukunta ei ole tehnyt vuosien 2023–2025 aikana lausuntoja tai kannanottoja.

Liite 1: Luettelo Yleishyödyllisten yhteisöjen rahoituksen ja toiminnan kehittämisen parlamentaarisen neuvottelukunnan kuulemat asiantuntijat